

Sissejuhatus

AS Tallinna Vesi (edaspidi ASTV) koostas oma Hinnataotluse erastamislepingute osaks olevas Teenuslepingus sätestatud tariifimehhanismi põhjal. Need dokumendid olid kooskõlas Eesti Vabariigi kehtivate seadustega ja Euroopa Liidu õigusega. Täna ei ole ASTV ja Konkurentsiameti (edaspidi KA) vahel toimunud kahepoolseid arutelusid erastamislepingute osas ega ka erastamislepingutes sätestatud tingimuste osas. KA plaanib lükata ASTV Hinnataotlust tagasi ning on seda eelteavituse korras juba ka teinud põhjustel, mis on toodud KA 28.02. 2011 saadetud kirjas. Mainitud kirjas loetletud põhjused ei käsitlenud Teenuslepingus kokkulepitud tariifimehhanismi ega ka erastamislepingu kehtivuse jooksul teenitud tulusid. Läbipaistvuse huvides ning tagamaks professionaalset diskussiooni peamiste regulatsiooni põhimõtete üle on ASTV käesolevas lisas toonud üksikasjalikult välja põhjendused küsimuste osas, mille puhul ASTV ei nõustu KA-ga, ning KA poolt tõstatatud küsimuste osas, mille puhul peame oluliseks pidada täiendavaid arutelusid, et tagada nende kooskõla KA ja Maailmapanga regulatsiooni põhimõtetega.

ASTV arvates ei ole KA 28.02.2011 kirja kokkuvõttes välja toodud seisukohad ega nende käsitus kirja põhiosas põhjendatud. ASTV hinnangul ei ole KA arvestanud nimetatud seisukohtade kujundamisel kõiki kohaseid asjaolusid ja ASTV poolt Hinnataotlusele täiendavalt tõendusmaterjalina edastatud selgitusi ja nende majanduslikku sisu. Seetõttu esitame käesolevaga vastulause kõigile Teie 28.02.2011 kirja kokkuvõttes loetletud seisukohtadele järgides KA poolt loetletud mittekooskõlastamise põhjuste numeratsiooni.

Vastuse sissejuhatuses soovime rõhutada ASTV erastamise ajalugu ja hinnaregulatsiooni üldpõhimõtteid, milliseid KA meie arvates peaks arvestama ASTV poolt esitatud Hinnataotlust kooskõlastades.

Sooviksime uuesti välja tuua ASTV erastamise hankemenetluses pakkujatele tingimuseks seatud peamised kriteeriumid. Rahvusvaheliselt väljakuulutatud hankes nõuti kõikidelt pakkujalt, kes soovisid ASTV erastamise hankes osaleda, oma pakkumise tegemist kahe peamise kriteeriumi põhjal. Nendeks olid: 1. kõrgeim pakutud hind ASTV aktsiate eest (pakkumise hindamisväärtus 40%); ja 2. madalaim 'K' koefitsient (pakkumise hindamisväärtus 60%). 'K' koefitsient täitis kahte eesmärki: esiteks, tagada, et pakkuja teostaks vajalikke investeeringuid ning parandaks oluliselt nõutud kvaliteeti ja teenust. Kui esimene eesmärk on saavutatud, siis teiseks eesmärgiks oli tagada, et pakkuja saab investeeritud kapitalilt põhjendatud tulukust lepingu kehtivusaja jooksul. Hankeprotsess juhendus konkurentsituru tingimustest ning viidi läbi vastavuses kõikide Eesti õigusaktide nõuetega. Lisaks leppisid osapooled kokku, et reaalne tariifitõus aastatel 2011-2010 on 0% ning tariife korrigeeritakse ainult tarbijahinnaindeksi võrra. Lisaks on võimalik koos Hinnataotlusega esitatud 2009.a teenuste tasemete aruandest näha, et hanke korraldamisel ja erastamisprotsessis nõutud kvaliteedi ja teenuse oluline paranemine on saavutatud ning Ettevõtte tulemused on isegi paremad kui nõutud kvaliteedistandardid.

Täna ei ole Konkurentsiamet algatanud professionaalset diskussiooni ei Ettevõttega ega viimase aktsionäridega Teenuslepingu teemal ega algse erastamislepingu oluliste tingimuste või erastamise eesmärgi ja vajaduste kaitse tagamise osas. Seetõttu koostas Ettevõtte Hinnataotluse Teenuslepingu põhjal ning ei eeldanud, et kõnealuse õigusaktidega kooskõlas ja kehtiva lepingu tingimusi, k.a. Eestisse tehtud investeeringute tingimusi, rikutakse ühepoolset Eesti riigiasutuste poolt ilma mis tahes eelneva diskussioonita või kokkuleppeta Ettevõtte ja selle investoritega.

1) KA seisukoht: veesaaste eest tasutud keskkonnatasu veeteenuse hinnas summas 2 307 tuh € (36 093 tuh kr) ei ole põhjendatud.

KA on selgitanud oma seisukohta järgneva: „KA ei loe põhjendatuks keskkonnatasude seaduse §24 lg 1 alusel kõrgendatud saastetasumäärade alusel maksustatud saastekoguste eest tasutud summasid veeteenuse hinnas, kuna tegemist on vee-ettevõtja poolse tegemata jätmisega, mis tingib tarbijale kõrgema veeteenuse hinna. Kui ASTV on tasunud lämmastiku saastekoguste eest keskkonnatasude seaduse §24 lg 1 alusel kõrgendatud saastetasumääraga, viitab see ettevõtja poolsele keskkonnaaenulikule tegevusele. /.../ Kui KA aktsepteeriks kõrgendatud saastetasumäärade alusel maksustatud saastekoguseid võtaks see vee-ettevõtjalt motivatsiooni investeerida keskkonna saastatuse vähendamisesse, sest tarbija peaks tekkinud kulu nii kui nii kinni maksma. Kui KA ei pea põhjendatuks kõrgendatud saastetasumäärade alusel maksustatud saastekoguseid veeteenuse hinnas, motiveerib see vee-ettevõtjaid teostama investeeringuid kõrgendatud saastetasumäärade alusel maksustatud saastekoguste kaotamiseks.“

Ehkki oleme KA-le nii Hinnataotluses kui seda täpsustavates kirjades selgitanud, et ASTV-l pole võimalik kontrollida saastetasu mõjutavaid tegureid (reovees sisalduvad sademetevee kogused, reovee temperatuur, saasteainete kontsentratsioon sissetulevas reovees), selgitame eelmainitud tegurite mõju kombinatsioonis maksuseadusandlusega, osundades ka meie kogemusele võimaliku puhastusefektiivsuse osas ja välistele teguritele, mis mõjutavad puhastusprotsessi. Enne saastetasude maksmise detailset selgitamist soovime meenutada Eesti õigusaktidest ja Euroopa Liidu õigusest tulenevaid nõudeid, mille kohaselt peab Ettevõtte:

- 1) Tagama, et vähemalt 70% reoveepuhastusjaama poolt vastuvõetavast lämmastikust eemaldatakse protsessi käigus (lämmastikukoormuse eemaldamise nõue);
- 2) Keskkonnatasude seadus sätestab, et Ettevõtte poolt tasutavaid saastetasusid vähendatakse kui Ettevõtte saavutab kvartalipõhiselt puhastatud reovees lämmastikusisalduse 10 mg/l kui reovee temperatuur on üle 12 kraadi (lämmastiku kontsentratsioonimäära nõue).

Ülatoodu põhjal on selge, et Ettevõttel on võimalik kontrollida vaid üht nendest nõuetest. Selleks on reoveepuhastusprotsessi jooksul lämmastikukoormuse eemaldamine vähemalt 70% ulatuses.

Kvartaalne saastetasu arvutatakse ning kuulub tasumisele, tulenevalt puhastatud reovees üldlämmastiku kontsentratsioonimäära osas seatud nõude 10 mg/l saavutamisest ning selle puhul ei võeta arvesse jaama tegelikku sooritust. Kuna kontsentratsioon on seotud puhastatud vooluhulkadega ning samuti ka lämmastiku kontsentratsiooniga sissetulevas reovees, ei ole selle eesmärgi täitmine, eriti kombineeritud ilmastikutingimustega, Ettevõtte kontrolli all. Lisaks, ASTV opereeritav linnas valdavalt ühisvoolset reovee- ja sademeveesüsteemi ning süsteemi ühisvoolsust arvestades mõjutavad reoveepuhastusjaama sisenevat reovett olulisel määral ilmastikutingimused, Tallinna Linnaplaneerimisameti poolt lubatavad, Tallinna Linna poolt rajatavad ning nii juriidiliste kui füüsiliste isikute poolt kasutatavad kõvakattega (betoon) pinnased.

Vaatamata kirjeldatud välistele teguritele on viimase 4 aasta jooksul Ettevõtte täitnud protsentuaalse lämmastiku eemalduse eesmärgi, tulemused on eelmistel aastatel olnud vastavalt 74,8%, 72,3%, 71,9% and 71,5%. Selline saavutus on seda muljetavaldavam, kui võtta arvesse sel perioodil reoveepuhastusjaama poolt vastuvõetud oluliselt suurenenud üldlämmastiku kogust. Järgnevas tabelis on toodud kirjeldatud muudatused ja jaama sooritus.

Lisa

Tabel 1. Lämmastiku eemaldamine aastatel 2007 kuni 2010

2007				
	Kogu vooluhulk, m ³	Keskmine sisenev lämmastik, mg/l	Keskmine väljuv lämmastik, mg/l	Lämmastiku eemaldamine, %
1. kvartal	12876563	40,9	13,1	68,0
2. kvartal	10123283	44,3	10,1	77,1
3. kvartal	11415352	42,4	9,2	78,3
4. kvartal	12177921	42,3	10,4	75,4
Aasta keskmine	11648280	42,5	10,7	74,8

2008				
	Kogu vooluhulk, m ³	Keskmine sisenev lämmastik, mg/l	Keskmine väljuv lämmastik, mg/l	Lämmastiku eemaldamine, %
1. kvartal	13714168	40,9	13,1	68,0
2. kvartal	11201332	49,0	11,2	77,2
3. kvartal	12508083	43,0	9,4	78,2
4. kvartal	13926804	44,2	15,3	65,3
Aasta keskmine	12837597	44,3	12,3	72,3

2009				
	Kogu vooluhulk, m ³	Keskmine sisenev lämmastik, mg/l	Keskmine väljuv lämmastik, mg/l	Lämmastiku eemaldamine, %
1. kvartal	9800510	53,7	21,0	60,8
2. kvartal	10628288	51,5	12,0	76,6
3. kvartal	10897434	47,3	10,3	78,3
4. kvartal	14846552	39,5	10,7	73,0
Aasta keskmine	11543196	48,0	13,5	71,9

2010				
	Kogu vooluhulk, m ³	Keskmine sisenev lämmastik, mg/l	Keskmine väljuv lämmastik, mg/l	Lämmastiku eemaldamine, %
1. kvartal	10193599	52,9	17,1	67,8
2. kvartal	14613893	40,7	13,3	67,3
3. kvartal	10399823	48,4	11,3	76,6
4. kvartal	10707481	52,2	13,7	73,7
Aasta keskmine	11478699	48,6	13,9	71,5

Vaadates 2010. aasta tulemust täpsemalt, võib näha, et Ettevõtte täitis taas vähemalt 70% lämmastikukoormuse eemaldamiseesmärgi, eemaldades isegi rohkem lämmastikku kui minimaalselt õigusaktidega ette nähtud, kuid 2010. aastal esinenud ilmastikuolude tõttu ei olnud reoveepuhastusjaam võimeline 2., 3. ja 4. kvartalis saavutama lämmastiku kontsentratsioonimäära osas sätestatud vastavusnõuet. 2. ja 3. kvartalis oli põhjuseks see, et reoveepuhastusjaama sisenev vooluhulk oli 18% võrra madalam kui 2009. aastal, 20,1% võrra madalam kui 2008. aastal ja 10,5% võrra madalam kui 2007. aastal. Vooluhulkade mõju makstavale saastetasule võib täheldada 2010. aasta 3. kvartali näitel. Selles kvartalis oli reoveepuhastusjaama siseneva üldlämmastiku eemaldamise efektiivsus 76,6%, mis on tunduvalt parem tulemus kui eesmärgiks seatud 70%, kuid väga madalate vooluhulkade tõttu ei suudetud siiski lämmastiku kontsentratsiooni kvartaalset eesmärki täita, mis põhjustas kõrgendatud saastetasude rakendumise. 2. kvartalis mõjutas jaama tegevust ja lämmastiku eemaldamist

märkimisväärselt lume sulamine. Talveperioodi lõpus jaama sisenenud suure koguse väga külma vee tõttu kannatas denitrititseerimise protsess, mistõttu lämmastikukoormuse eemaldamise määr oli madalam võrreldes varasemate aastate sama perioodiga. Pöörame tähelepanu ka sellele, et 1. kvartalis ei olnud tarvis saavutada 10mg/l lämmastiku kontsentratsiooni nõuet, kuna reovee temperatuur oli alla 12 kraadi.

Isegi nende erakordsetes tingimuste korral suutis reoveepuhastusjaam aasta kokkuvõttes saavutada lämmastiku eemaldamise määraks 71,5%, mis vastab hetkel kehtivale keskkonnavalasele standardile.

Ülaltoodud tabelitest on selgelt näha, et lämmastikukoormus on viimase nelja aasta jooksul aasta-aastalt suurenenud. See tuleneb peamiselt eraklientidelt tuleneva koormuse suurenemise tõttu. Selline lämmastikukoormuse suurenemise trend on jätkuv, kuna linna arenedes ehitatakse rohkem hooneid ning inimeste arv suureneb, nagu ka nende elustandard (tarbitakse rohkem).

Reoveeteenuse tasustamise osas on rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtteks „saastaja maksab“ põhimõte ning selle põhimõtte kohaselt ei nõuaks regulaator, et vee-ettevõtted tasuks teiste inimeste või ettevõtete poolt põhjustatud reostusega seotud kulusid. Vastupidisel juhul ei oleks reostuse suurenemise eest vastutavad isikud või ettevõtted motiveeritud oma käitumist muutma.

Soovime osundada, et lisaks lämmastikukoormuse eemaldamisele saavutab reoveepuhastusjaam väga kõrgete standardite täitmise ka heitvee juhtimisel veekogusse, täites samuti 15 mg/l biokeemilise hapnikutarve (BHT) ja 15 mg/l hõljuvainete parameetreid. Reoveepuhastusjaamast väljuva heitvee kõrge kvaliteet on oluline tegur eestlastele puhtama keskkonna loomisel. ASTV keskkonnasõbralikku lähenemist kinnitavad järgmised tunnustused:

- 2006. aastal eemaldati Tallinn ASTV poolt reoveepuhastusprotsessidesse tehtud investeeringute tulemusel HELCOMi valupunktide nimistust;
- 2005. aastal oli ASTV esimene ettevõtte Eestis, kes omandas rahvusvaheliselt tunnustatud keskkonnajuhtimise sertifikaadi (EMAS);
- 2010. aastal omistas Keskkonnaministeerium Ettevõttele „Aasta Keskkonnategija“ tiitli keskkonnajuhtimise kategoorias.

Nagu nähtub käesolevast vastuskirjast, on Ettevõtte järjepidevalt saavutanud kohalike õigusaktidega ja Euroopa Liidu standarditega reguleeritud lämmastikukoormuse eraldamise aastast parameetrit. Ettevõtte ei ole täitnud kvartaalseid lämmastiku kontsentratsiooni parameetreid, mis mõjutavad kõrgendatud saastetasude rakendumist põhjustel, mis olid täielikult väljaspool Ettevõtte kontrolli. Täpsustamaks Konkurentsiameti nägemust saastetasu regulatsiooni osas, soovime esitada järgnevad küsimused:

1. Era- ning äriklientidelt reoveepuhastusjaama tulev lämmastikukoormus suureneb aasta aastalt. Kas Konkurentsiamet kavatseb eirata „saastaja maksab“ põhimõtet ning eeldab, et Ettevõtte kannab teiste osapoolte poolt tekitatud suurenevate reostuskogustega seotud kulud?
2. 2010. aasta erakordse talve tõttu vähenes reovee temperatuur allapoole keskmist, mis omakorda vähendas 2010. aasta teises kvartalis olulisel määral bioloogilise puhastusetaapi efektiivsust reoveepuhastusjaamas. Milline on talviste ilmaolude riski kui *force majeure* sündmuse tase, mida Konkurentsiameti arvates peaks jääma Ettevõtte kanda?
3. Tallinna linnas on enamus kanalisatsioonivõrgust ühisvoolne, mis tähendab, et reostuskoormus tekib otseselt era- ning äriklientide tegevuse tulemusena ning kaudselt ilmastiku mõjul. Kas Konkurentsiamet eeldab, et Ettevõtte tasub saastetasud ka teiste poolt tekitatud reostuskoormustelt, mille üle puudub Ettevõttel igasugune kontroll?

4. Saastetasu kalkulatsioon kasutab kvartaalset mg/l arvutust. Arvestades, et ASTV opereerib ühisvoolset kanalisatsioonisüsteemi, on arvutuskäigu osa „I“ (liitrit) täielikult väljaspool Ettevõtte kontrolli. Kasutades Konkurentsiameti tänast mõttemalli, võiks vee-ettevõtja koguseliselt reostada veelgi rohkem, kuid samal ajal siiski saavutada kontsentratsioonistandardi täitmise tänu ilmastikumõjudele, samas kui palju parema tulemuse saavutanud ning keskkonda vähem reostanud ettevõtet karistataks (st väiksema reostuse koguse korral kõrgem kontsentratsioon). Kuidas lahendatakse selline probleem Konkurentsiameti regulatsioonimetoodikas?

Kokkuvõttes tuleb KA-l mõista, et selliste hindade määramine, mis sisaldaks makstavate saastetasude õiget taset ja mis motiveeriks kõiki osapooli (Keskkonnaministeerium, vee-ettevõtjad, tarbijad, kohalikud omavalitsused) panustama keskkonna parandamisse, on mitmetahuline probleem. Suutmatus kaasata kõiki neid sidusrühmi arutelluse, kuidas ning kes peaks tasuma saastetasusid, võib jätta vee-ettevõtjate kanda kõik riskid väljaspool enda kontrolli olevate tegurite osas. Selle tulemusena võib regulatiivsete meetmete rakendamine tekitada vee-ettevõtjatele ja sektorile märkimisväärsed majanduslikke ning rahalisi raskusi, mis on vastuolus Konkurentsiameti enda poolt seatud teistes sektorites püstitatud ühe eesmärgiga „rakendada regulatsioonimeetmeid, mis võimaldaksid ettevõtjatel püsida majanduslikult ja finantsiliselt elujõulistena, s.t. teenida tagasi tegevuskulud ning finantseerida vajalikke investeeringuid oma- ning välisvahenditest“. Liiatigi on tegemist pikaajalist mõju omavate teemadega, mis vajavad pikaajalist planeerimist. Selliste küsimustega tegelemine jooksvalt, 12-kuulise regulatsiooniperioodi raames võib viia selleni, et veemajandus ei ole enam jätkusuutlik, vaid hingitseb kohalikul omavalitsuselt või vabariigi valitsuselt saadavate subsideerimistoetuste najal.

Kui KA on jõudnud järeldusele, et ASTV või teised veemajanduse ettevõtted peaks tegema täiendavaid investeeringuid, et vähendada saastetasusid, siis palun sätestada Teie metoodikas ning kogu veemajandusele Teie soovitud täiendavate investeeringute vajalikust tasemest ning arvestada, samuti kogu veemajanduse reguleerimisel ka nende investeeringute tariifide lülitamist (nagu KA on teinud ka teistel juhtudel)¹, võimaldades adekvaatset üleminekuaga, et Teie arvates vajalikke investeeringuid teha ning saavutada kogu veemajandusele selgelt kehtestatud sihtväärtused. Sellise analüüsi ning investeeringute tegemiseks vajalike vahendite võimaldamine läbi tariifi, nagu ka adekvaatse üleminekuaja võimaldamine oleks vastavuses parimate regulatsiooni praktikatega ning ka Riigikontrolli soovitustega nende viimases aruandes Riigikogule seoses soojusvarustuse jätkusuutlikkuse tagamisega.²

Praegused muudatused regulatsioonis ning regulatsioonimetoodikas ei ole veel andnud vastust ülalpool tõstatatud küsimustele ning vastavate regulatsiooni osaliste rollide ja vastutuse taseme kohta. Meil on alust arvata, et eirates saastaja maksab põhimõtet ning kohustades oma metoodika läbi ASTV-d ning teisi veemajanduse ettevõtteid vähendada saastetasusid, võimaldamata üleminekupeeriõõdi, mis oleks vajalik selliste muudatuste elluviimiseks, kordab KA veemajanduse puhul samu reguleerimise vigu, mis on seniks juba oluliselt ohustanud soojusvarustuse majandusharu jätkusuutlikkust.³ Siiski, Ettevõtte loodab professionaalsele dialoogile Konkurentsiameti, Keskkonnaministeeriumi ning Tallinna linnaga, et leida parim lähenemisviis sellele ülimalt olulisele keskkonnateemale.

Seetõttu ei nõustu Ettevõtte KA seisukohaga, et **veesaaste eest tasutud kulu summas 2 307 tuh € (36 093 tuh kr) lülitamine veeteenuse hinda ei ole põhjendatud. Lisaks, ülaltoodud tõendite ja**

---

¹ Riigikontrolli aruanne „Riigi tegevus soojusvarustuse jätkusuutlikkuse tagamisel“, lk 21, punkt 57.

² Riigikontrolli aruanne „Riigi tegevus soojusvarustuse jätkusuutlikkuse tagamisel“, lk 22-23, punkt 61.

³ Riigikontrolli aruanne „Riigi tegevus soojusvarustuse jätkusuutlikkuse tagamisel“, lk 1-2.

argumentidega on Ettevõtte selgelt demonstreerinud, et ka KA poolt tehtud järgmine väide on täielikult põhjendamatu ning kõnealune teema vajab oluliselt põhjalikumat ja laiemat diskussiooni enne kui on üldse võimalik väita järgmist: „.../tegemist on vee-ettevõtja poolse tegemata jätmisega, mis tingib tarbijale kõrgema veeteenuse hinna. Kui ASTV on tasunud lämmastiku saastekoguste eest keskkonnatasude seaduse §24 lg 1 alusel kõrgendatud saastetasumääraga, viitab see ettevõtja poolsele keskkonnaaenulikule tegevusele. /.../”

Järgnevalt soovime täiendavalt kommenteerida KA seisukoha aluseks olevaid põhjendusi:

KA esimene põhjendus: „ASTV ei ole esitanud 2011.a kohta KA-le täpseid arvutusi (Tabel 7 kujul), kus oleks selgelt välja toodud veesaastetasu kujunemine: s.t osundatud milliste saastekogustega on ASTV arvestanud ning milliseid keskkonnatasude seaduse §20 tulenevaid keskkonnatasusid on saastekogustele rakendatud.“

Vastavalt ASTV poolt KA-le antud selgitustele ei ole ASTV-l võimalik kontrollida ega mõjutada ühtegi saastetasu suurust mõjutavat sisendkomponenti. ASTV ei ole suuteline prognoosida nimetatud sisendeid ja sellest tulenevalt tulevikus makstavat saastetasu sisendkomponentide ja saastetasu määrade lõikes. Seetõttu andis ASTV 15.02.2011 KA-le kinnituse, et ASTV jätkab 2011. aastal veeteenuste osutamist samades piirkondades kui 2010. aastal ja vastavalt 09.11.2010 esitatud Hinnataotluses ASTV poolt loetletud eeldustele muutuvad vee-erikasutustasu ja saastetasu ennekõike vastavate maksude tõusumäärade võrra. ASTV on KA-le selgitanud, et 2011. aastaks prognoositud saastetasu kulu põhineb KA-le esitatud 2010. aasta ennustusel, mida on korrigeeritud saastetasu tõusumääraga.

ASTV on korduvalt rõhutanud, et on valmis Hinnataotluses esitatud andmeid täpsustama, kui KA esitab ASTV-st erinevad eeldused, mis põhinevad usaldusväärsetel andmetel. Ka saastetasude osas on ASTV valmis tegema esitatust täpsema arvutuse, kui KA esitab oma nägemuse siseneva reovee tõenäolise koguse ja temperatuuri ning saasteainete kontsentratsiooni osas 2011. aastaks.

KA teine põhjendus: „KA poolse kontrollarvutuse tulemused, kus 2010.a saastekogustele rakendati 2011.a-ks keskkonnatasude seaduse § 20 alusel kehtestatud keskkonnatasude määrasid, andsid märkimisväärselt madalama tulemuse 1 757 tuh € (27 485 tuh kr) kui ASTV on planeerinud veeteenuse Hinnataotluses 2 519 tuh € (39 421 tuh kr).“

ASTV selgitas oma 15.02.2011 saadetud kirjas, et ASTV-le väljastatud vee erikasutusluba ei piira lämmastiku ega muude ainete koguseid (tonnides või kilogrammides) merre juhitas reovees, mistõttu pole tõene KA väide (Teie 28.02.2011 kirja lk 19 lõik 3), et ASTV heidab veekogudesse saasteaineid lubatust suuremas koguses. Arvestades eelnevaid selgitusi, ei ole ASTV arvates õige välistada ASTV poolt mittekontrollitavatel põhjustel kõrgendatud määraga makstavad tasud lubatud saastetasude arvutusest.

ASTV on teadlik ülalkirjeldatud trendidest ning, vastavalt kehtivas Teenuslepingus sisalduvatele motivatsiooni- ja riskiplaanidele, on hetkel täiustamas puhastusprotsessi, et suuta assimileerida suurenenud sademevee koormust. Siiski, isegi vastava täiendava puhastusetaapiga **ei võimalda ebakindlus ilmastiku suhtes ja vooluhulkades tagada** vastavust lämmastiku kontsentratsioonile seatud nõudele, mille tulemusena rakendub kõrgem saastetasude määr. Peab tunnistama, et esinevad teatavad asjaolud, nagu näiteks ebasoodsad ilmastikuolud, mis põhjustavad täiendavaid kulutusi ning, järelikult ei oleks ebamõistlik tunnistada selliseid asjaolusid ja kajastada nende mõju tulevaste opereerimiskulude analüüsis.

Lisa

Lisaks soovime rõhutada, et ASTV taotleb tariifitõusu vastavalt Teenuslepingu tingimustele. Teenuslepingu allkirjastamisel võttis ASTV enda kanda kuludega seotud riskid, mis ei ole kaetud tarbijahinnaindeksi muutustega. Seetõttu on ASTV tariifid aastatel 2001 kuni 2010 muutunud ainult vastavalt Teenuslepingus kokkulepitud põhimõttele (THI + 'k' koefitsient), vaatamata sellele, et nimetatud perioodil on maksumäärade ja reostuskoormuse koosmõju tõttu saastetasu suurenenud 1570% võrra (sh on maksumäärad suurenenud 711% võrra) võrreldes THI muutusega samal perioodil, mil THI suurenes 51% võrra, kusjuures Ettevõtte kehtivatesse tariifidesse on lülitatud vaid THI muudatused.

Vooluhulk/aasta	51 106 048	2001	45 921 085	2010	2010/2001	
	Saastetasu, k.a. kõik koefitsiendid ja maksud tuh kr	Saastetasu määr kr/tonn	Saastetasu, k.a. kõik koefitsiendid ja maksud tuh kr	Saastetasu määr kr/tonn	Saastetasu, k.a. kõik koefitsiendid ja maksud tuh kr	Saastetasu määr kr/tonn
Saasteaine:						
BHT7	340	2 710	4 049	21 363	1091%	688%
P	240	4 082	2 092	43 879	772%	975%
N	1 188	2 257	26 571	21 988	2137%	874%
BOD	302	1 370	2 699	5 399	794%	294%
Oil	70	4 327	40	35 650	-43%	724%
Zn, Cu, Cr, Ni			294	179 400		
tuh kr	2 140		35 745		1570%	711%
kr/m3	0,042		0,778			

- 2) **KA seisukoht: veeteenuse hinnas on kajastatud ebatõenäoliselt laekuvate arvete kulu summas 312 tuh € (4 887 tuh kr), mida tulenevalt Juhendist ei ole lubatud lülitada tariifi järgneva põhjendusega:**

KA ei aktsepteeri ebatõenäoliselt laekuvate nõuete lülitamist veeteenuse hinda, sest ükski korrektselt arveid tasuv tarbija ei ole nõus veeteenuse hinna kaudu kinni maksuma vee-ettevõtja võlgnike poolt tasumata arveid. Kui aktsepteerida ebatõenäoliselt laekuvate arvete kulude lülitamine veeteenuse hinda, võtaks see ettevõtjalt motivatsiooni tegeleda võlgnikega ning senini korrektsetelt arveid tasuvad tarbijad kaotavad omakorda motivatsiooni edaspidi arveid maksta. KA arvamusel tuleb ebatõenäoliselt laekuvad arved sisse nõuda kohtu kaudu.

ASTV peab ettevõtte poolt saavutatud enam kui 99%-list väljastatud arvete kogumismäära väga heaks tulemuseks olukorras, kus ASTV sarnaselt teiste infrastruktuuri-ettevõtetega väljastab arved ja palub klientidel arved tasuda teenuste osutamise järgselt. Ehkki ASTV on juurutanud efektiivsed võlatõtlusprotsessid, mis halvimate stsenaariumite kohaselt lõpevad kohtuotsusega või erandjuhtudel äärmusliku meetmena veeühenduse ajutise sulgemisega, ei ole ASTV kaitstud teenuste tarbijate pankrotistumise või pahatahtliku käitumise eest, kui võlgnikud kohtuotsust ei täida.

ASTV on täheldanud veeühenduse sulgemise tõhusust veeteenuste eest tasumisele sundiva meetmena. Siiski ei ole me sotsiaalselt vastutustundliku ettevõtte pidanud kohaseks selle meetme ulatuslikku rakendamist eraisikutele veeteenuste eest väljastatud arvete kogumismäära parandamiseks. ASTV arvates on veeteenustega tegemist esmatarbe kaubaga, mis on äärmiselt oluline elanikkonna hügieenivajaduste rahuldamisel. Seetõttu ei ole me pidanud vastutustundlikuks lahenduseks sulgeda füüsilistest isikutest tarbijate veeühendusi olukorras, kus näiteks kinnisvarahaldur jätab teenust tarbinud isikute poolt kinnisvarahaldurile tasutud summad veeteenuse osutajale edastamata.

ASTV on väga huvitatud KA nägemusest lahenduse osas olukorras, kus näiteks kinnisvarahaldur kasutab Eesti Vabariigi õigussüsteemi võimalusi väljastatud arvete mittetasumiseks ja eirab sõlmitud maksegraafikuid. ASTV on kasutanud pädevaid juriidilisi nõustajaid taoliste keeruliste juhtumite lahenduseks, kuid sellele vaatamata ei ole me olnud suutelised väljastatud arveid 100%-liselt koguma. Kui KA teab meetmeid, kuidas pankrotistunud või pahatahtlikelt võlgnikelt on võimalik kohtu kaudu võlga sisse nõuda, siis palume KA-l vastavat oskusteavet ka reguleeritavatele vee-ettevõtetele edastada. Samuti sooviksime KA juhtnööri, millisel juhul ja millise ajaperioodi möödudes peaks vee-ettevõtte kinnisvarahalduri pahatahtliku käitumise korral füüsilistest isikutest tarbijate veeühendused sulgema, kui väljastatud arveid pahatahtlikult ei tasuta?

Kokkuvõtteks peab ASTV võlgade kogumismäära väga heaks tulemuseks ja meie arvates oleme õigustatud lülitama põhjendatud juhtudel tehtava ebatõenäoliselt laekuvate arvete provisjoni lubatud kuludesse. ASTV arvates peaks KA hindama iga tööstusharu puhul majandusolukorrale kohast efektiivset võlgade kogumise määra ja lubama kuludesse lülitada ebatõenäoliselt laekuvate arvete kulu kuni vastava määraneni ja keelama lülitada lubatud kuludesse vastavat määra ületava kulu.

3) KA seisukoht: taotletav tulukus 23 510 tuh €, (367 856 tuh kr) ei vasta Juhendi põhjal arvutatud põhjendatud tulukusele 11 052,5 tuh € (172 934 tuh kr) ja ÜVVKS § 14 lg 2 p 5 nimetatud põhjendatud tulukusele vee-ettevõtja poolt investeeritud kapitalilt;

Põhjendatud tulukuse arvutuse tehe koosneb kahest muutujast, milleks on reguleeritud varade väärtus, mis on korrutatud kaalutud keskmise kapitalikuluga (WACC). KA tunnistab oma analüüsis neid mõisteid ning kuna õige põhjendatud tulukus on oluline, tagamaks jätkuvaid investeeringuid vastavasse sektorisse, siis on KA teiste sektorite puhul seadnud üheks peamiseks reguleerimise eesmärgiks „tagada investoritele vastuvõetav tulu nende poolt investeeritud kapitalilt ehk vähemalt samaväärne tulu, mida nad saaksid teistelt sama riskiasmega investeeringutelt“. Oma vastuses KA seisukohale põhjendatud tulukuse mittevastavuse osas toetume eeltoodud peamisele regulatsiooni põhimõttele ning muidugi ka Tallinna Linnaga sõlmitud Teenuslepingule.

Oma vastuskirja lehekülgedel 26 – 28 vaidlustab KA ASTV seisukoha teemal, kuidas saaks ja peaks erastatud ettevõtete puhul reguleeritud varade väärtust arvutama. KA vaidlustas ASTV poolt esitatud nägemuse järgmistel kaalutlustel:

- 1) Reguleeritud vara algväärtus,
- 2) Reguleeritud vara väärtuse iga-aastane korrigeerimine.

Alljärgnevalt käsitleme neid teemasid järgemööda.

Reguleeritud vara algväärtus

ASTV võttis reguleeritud vara algväärtuse arvutamisel aluseks erastamisväärtuse. Arvutamata reguleeritud vara tegelikku algväärtust 2001.a toimunud erastamisel, viitab KA juhendi punktile 5.7, mille kohaselt tuleb arvutuses kasutada bilansilist jääkmaksumust arvestusperioodi lõpus. Kasutades sellist arvutuskäiku, eirab KA üheselt Ettevõtte arusaama reguleeritud vara algväärtusest, kuid ei põhjenda, miks see nende arvates õige ei ole.

Ettevõttele 2. märtsil 2011.a saadetud vastuskirjas (punkt 3) viitab KA Maailmapanga regulatsioonijuhendile (Resetting Price Controls for Privatized Utilities: A Manual for Regulators by Richard Green and Martin Rodrigues Pardina, 1999⁴).

Viidatud Maailmapanga dokumendi punkt 7 (Investeeringud ja reguleeritud vara väärtus), pakub välja kaks meetodikat reguleeritud vara algväärtuse hindamiseks:

- *Vara algväärtuseks on ettevõtte (või selle reguleeritud osa) varade netoväärtus erastamise ajal. Üldiselt tuleks seda hinnata **asendusmaksumuse** (mitte soetusmaksumuse) põhjal, ning **seejärel tõsta väärtust rakendades inflatsiooni**. Kirjeldatud lähenemine **peegeldab äritegevuses kasutatavate varade majanduslikku väärtust**. Selliselt arvutatud varade väärtusel ja ettevõtte kapitalikulul põhinevad tariifid peegeldavad üsna tõenäoliselt võimalikult täpselt efektiivsuse taset. Või*
- *Alternatiivne meetod – mida saab kasutada ühe korra (või juhul kui) **ettevõtte on erastatud — on kasutada investorite poolt erastamisel makstud summat**. Selle praktika puhul esineb väärtuse määramisel ringahelasse sattumise oht juhul, kui investorid teavad, et nende poolt makstavat summat kasutatakse vara väärtuse määramisel ning sellest tulenevalt nende poolt teenitavate tulude hindamisel. Kõrge väärtus tooks kaasa kõrged hinnad (ja toetuks kõrgetele hindadele), kusjuures madala väärtuse andmine viiks madalate hindadeni. Üldjoontes võib öelda, et algsed jaehinnad määratakse enne ettevõtte eest makstava hinna määramist. Nimetatud jaehinnad viitavad väärtusele, mis peaks sarnanema hinnale, mida investorid soovivad ettevõtte eest maksta.*

Ülaltoodud juhendi tekst ei sisalda soovitusi kasutada põhivara bilansilist jääkmaksumust. Vastupidi, Maailmapank soovib kasutada asendusmaksumust või erastamisväärtust, mida tuleks tõsta inflatsiooni võrra, kuna see võimaldab **peegeldada äritegevuses kasutatavate varade majanduslikku väärtust**. (Reguleeritud varade väärtuse iga-aastast korrigeerimist käsitleb järgmine peatükk).

Bilansilise jääkmaksumuse kasutamise kitsendusi on käsitletud Ofwat'i poolt välja töötatud regulatsioonialases raamatupidamisjuhendis:

“Soetusmaksumus ('SM') on ülemaailmses finantsaruandluses kasutuses seaduspärase meetodina, kuid sellel on mitmeid kitsendusi, just selles osas, mis puudutab kapitalilt teenitavat tulukust kapitalimahukates ja pika elueaga varadega majandusvaldkondades nagu vee-ettevõtetus. Inflatsiooni mõjul viivad need kitsendused üldjuhul:

- tegelikust madalama varade väärtuse kasutamiseni;
- tegelikust kõrgema kasuminäitaja kasutamiseni; ning sellest tulenevalt
- kapitalilt teenitava tulukuse ülehindamiseni ja moonutatud kogukulude näitamiseni, mis püsivad isegi siis, kui inflatsioon langeb nullini.”⁵

Nimetatud väide ühildub ASTV regulatsioonikäsitlusega, mis toetub pigem varade majanduslikule väärtusele kui nende raamatupidamislikule väärtusele, tõendamaks, et alates erastamisest ei ole investeeritud kapitalilt ülemäärast tulukust teenitud.

---

⁴ Green, Richard, Pardina, Martin Rodrigues (1999). Resetting Price Controls for Privatized Utilities. A Manual for Regulators. Washington, D.C.: The World Bank

⁵ Ofwat (2007), 'Regulatory accounting guideline 1.04', veebruar, lk 4, lõik 1.4.1.

Oma vastuses hiljuti esitatud hinnataotlusele ei arvesta KA alates erastamisest teenuste kvaliteedi ja tulemuste parandamisel tehtud edusamme. 28. veebruari 2011.a vastuskirjas toob KA välja tariifitõusud, põhjendamaks oma seisukohta, miks nad ei ole nõus erastamisväärtuse kasutamisega reguleeritud varade algväärtusena, kuid samas ei võta KA arvesse erastamise tulemusel toimunud kvaliteedi ja teenustasemete paranemist. Tsiteerin: „nimetatud tehingust tingituna peaks tõusma veeteenuse hind tarbijatele, kuna suureneb reguleeritava vara väärtus. Samal ajal ei toimunud ASTV ühisveevärgi ja –kanalisatsioonisüsteemis parendavaid muutusi (ei ole teostatud uusi investeeringuid), aset leidis üksnes omanikuvahetus. ÜVVKS §14 lg 2 tulenevalt saab veeteenuse hinna muutumise aluseks olla vaid ühisveevärgi ja –kanalisatsioonisüsteemi tarbeks tehtud kulutused. Seega ei ole alust ka veeteenuse hinna muutumiseks vaid põhjusel, et muutub omanik ehk seadusega ei ole kooskõlas võtta veeteenuse hinna arvutamisel aluseks ASTV erastamisel tasutud summa.”

Selle väite teemal arutledes soovin juhtida KA tähelepanu erastamise eesmärkidele, pakkumise põhikriteeriumitele ning viimase 10 aasta jooksul pakutava teenuse kvaliteedis toimunud muutustele.

Ettevõtte erastamise olulisemaid aspekte oli teenuste kvaliteedistandardite tõstmine võimalikult kiiresti ja efektiivselt. Mõisteti, et kõrgemate teenusstandardite saavutamiseks tuleb ka tariife tõsta ning et erastamine oli selle eesmärgi saavutamiseks kõige tulemuslikum tee. Vastav mõtte väljendus üheselt erastamiskomisjoni koosoleku protokollis, mis on käesolevale kirja Lisas A. Erastamisprotsess hõlmas turutingimusel põhinevat mehhanismi, mille alusel osutus võitjaks nõutud kvaliteedistandardite saavutamiseks madalaimat tariifitõusu pakkunud ettevõtte. Selle pakkumiskriteeriumi osakaaluks võitja valikul oli 60% ning see kinnitati erastamisprotsessi osana. Ei ASTV ega investorid ei ole kunagi soovinud seda kriteeriumit muuta; muudatusi on tehtud vaid Tallinna linna soovil.

Alates erastamisest on kõik kvaliteedi ja teenustasemete tõstmise eesmärgid täidetud või ületatud, parandades seeläbi Tallinna elanike elukvaliteeti. Meie algse hinnataotlusega kaasas olnud lisainformatsioonis esitasime üksikasjalikud andmed erastamisest alates tehtud parenduste kohta ja samuti teenuste kvaliteeditasemed, mida ettevõtte on kohustatud täitma. Teema parema mõistmise eesmärgil palun vt ASTV 09.11.2010.a Hinnataotluse Lisa 1 lk 7-25 punkte 1.6-1.12. Veelgi enam, kehtiv regulatsioonisüsteem on kehtestanud sõltumatu institutsiooni, mis teostab ettevõtte tegevuse osas järelevalvet, st tagab, et ettevõtte saavutab lepinguga kehtestatud standardid. Usume, et ASTV on ainuke kommunalteenuseid pakkuv ettevõtte Eestis, ja kindlasti ainus vee-ettevõtte Eestis, kes on nii avatud ja läbipaistval viisil reguleeritud.

Vastavalt ülalmainitule ja ASTV 09.11.2010.a Hinnataotluse Lisas 1 lk 7-25 punktides 1.6-1.12 sisalduvale informatsioonile, on ÜVVKS-is tehtud väga suuri muudatusi nii varade investeeringute kui tootmistegevuse osas, mis on tulemuseks andnud suure tõusu toodete ja teenuste kvaliteedis nii ASTV klientide kui Tallinna elanike jaoks. Vastupidise väitmine oleks tõe moonutamine ning jätaks investori ilma tema seaduspärasest õigusest teenida erastamistingimustega lubatud tulu kvaliteedi ja teenustasemete parandamise eest. Vastav tõendusmaterjal lükkab täielikult ümber KA väite, et “ASTV ühisveevärgi ja –kanalisatsioonisüsteemis ei toimunud parendavaid muutusi (ei ole teostatud uusi investeeringuid)”.

Reguleeritud vara väärtuse iga-aastane korrigeerimine

Kui vara algväärtus on määratud, on reguleeritud vara väärtust võimalik iga-aastaselt korrigeerida, lisades aasta jooksul tekkinud mis tahes kapitalikulutused, arvates maha kulumi ning kohaldades hinnatasemetes toimunud muudatusi (lihtsustamiseks muid muudatusi, nagu käibekapital, siin ei käsitleta). Käesolevas peatükis käsitlen teist eelnimetatud teemat, inflatsiooniga indekseerimist.

Varade väärtuse korrigeerimine inflatsiooniga sõltub kapitalikulu hindamisel aluseks võetud lähenemisviisist. Üldjuhul võib kohaldada kahte järgnevat meetodit:

- 1) *Varade väärtuse indekseerimine kombineeritult reaalse kapitalikuluga*
- 2) *Varade väärtust ei indekseerita, kombineeritult nominaalse kapitalikuluga*

Teoreetiliselt võimaldavad mõlemad meetodid ettevõttel teenida samaväärset tulu (reaaltulu) varade eluea jooksul, kuigi tulude maht võib aastate lõikes erineda (vt. lisa B toodud näidet). Oluline on, et mõlemad meetodid võimaldavad katta varade eluea jooksul aset leidnud inflatsiooni.

ASTV poolt hiljuti esitatud hinnataotluses kasutatud käsitlus tugines esimesel, regulaatorite seas kõige levinumal meetodil, mis vastab Ofwat'i käsitlusele ning mida ka Maailmapank oma regulatsioonijuhendis kasutab.⁶

Sellele vastupidiselt eelistab KA ülal teisena toodud meetodi ebajärjekindlat kasutamist, kuigi seda ei ole sõnaselgelt väljendatud ega selle kasutamist põhjendatud.

KA vastuskirja 27. lehekülje 3. lõigus väidab KA järgmist: „KA ei pea põhjendatuks ASTV poolt kasutatavat reguleeritava vara väärtuse iga-aastast korrigeerimist tarbijahinnaindeksiga (edaspidi THI), sest selle tulemusena suureneks tarbijatele igal aastal veeteenuse hind olukorras, kus veettevõtja ei ole reaalselt teostanud mingeid investeringuid ühisveevärgi ja –kanalisatsioonisüsteemi arendamiseks. ÜVVKS §14 lg 2 kajastatud kulupõhisuse printsiibist tulenevalt saab veeteenuse hinnas kajastuda vaid ettevõtja poolt reaalselt teostatud kulud. THI muutust ei saa aga käsitleda ettevõtja poolse kuluna. KA peab THI võrra iga aastast varade väärtuse suurendamist vastuolus olevaks ÜVVKS §14 lg 2 toodud põhimõtete ja hindab seda ebaõiglaseks tarbijate suhtes. KA jääb kindlaks Juhendis kajastatud reguleeritava vara arvestamise põhimõtetele, kus veeteenuse hinnas kajastuvad vaid ettevõtja poolt reaalselt teostatud ühisveevärgi ja –kanalisatsioonisüsteemi investeringud.”

Kui järgida KA poolt öeldut sõna-sõnalt, tuleks eeldada, et raha väärtus aja jooksul ei muutu. KA tundub arvavat, et investeeritud kapitali ei peaks kaitsma ostujõu languse mõjude eest, eeldades, et investorid kannavad kogu inflatsiooniga seotud riski. KA käsitlus ei arvesta finantskapitali säilitamisega (ingl.k. *financial capital maintenance*).

Lisaks eelnevale on kirjeldatud arusaam täiel määral vastuolus Maailmapanga juhendiga, millele KA ise viitas. Tsiteerin veelkord 7. punkti, Investeeringud ja reguleeritud vara väärtus, “**Üldiselt tuleks seda hinnata pigem asendusmaksumuse (mitte soetusmaksumuse) põhjal, ning seejärel tõsta väärtust rakendades inflatsiooni. Kirjeldatud lähenemine võimaldab peegeldada äritegevuses kasutatavate varade majanduslikku väärtust**”.

Samal leheküljel jätkab KA öeldes, et „ÜVVKS §14 lg 2 kajastatud kulupõhisuse printsiibist tulenevalt saab veeteenuse hinnas kajastuda vaid ettevõtja poolt reaalselt teostatud kulud. THI muutust ei saa aga käsitleda ettevõtja poolse kuluna”.

Siiski on THI muutuse puhul tegemist kuluga neile, kes on teinud ettevõttesse kapitaliinvesteeringuid, kuid KA arvates ei tohi need kulud veehinnas kajastuda. Sellist arutluskäiku kasutades saaks loogilise järeldusena öelda, et reaalsed tariifid peaksid igal aastal vähenema investeeritud kapitalile kohaldatava THI väärtuse võrra.

---

⁶ Vt 7.ptk Green, Richard, Pardina, Martin Rodrigues (1999) nagu viidatud ülal, alaviites 2.

Kõnealune käsitlus THI arvestamisest tariifide määramisel muutub veelgi segasemaks, lugedes KA vastuskirja 33. leheküljel toodud väidet, “*KA peab õigeks kasutada põhjendatud tulukuse arvutamisel nominaalset WACC-i*”. Eesti puhul nominaalse WACC-i kasutamine peaks sisaldama täpselt sama THI komponenti, mida KA sellise kuluna ei luba. ASTV hinnataotlusele lisatud informatsioonis kasutasime tegelikku kapitalikulu (s.t. ilma inflatsioonita) välistamaks THI kahekordset rakendamist ning sel juhul on meie kapitalikulu 6,5% - madalam kui KA poolt soovitatud – märkus: Maailemapanga juhend soovib kohaldada varade väärtusele inflatsiooni ning kasutada kapitali reaalselt väärtust. Lisaks on Eesti kohtud⁷ leidnud, et nõudes reguleeritud varade arvutamisel reguleeritud ettevõtetelt vaid varade ajaloolise väärtuse arvesse võtmist ning jättes kõrvale THI mõju on ettevõtte põhiseaduslike õiguste oluline rikkumine. Seetõttu on kohus leidnud, et selleks kohustavad reeglid on põhiseaduse vastased ning nendel reeglitel (antud juhul KA metoodikal) põhinevad haldusaktid on ebaseaduslikud.

Siinkohal tuleb ära märkida, et ASTV poolt esitatud hinnataotluses kasutatud põhimõtete (vastavalt Maailemapanga soovitusel reaalse WACC ja nominaalne reguleeritud varade väärtus) õigel ja järjepideval rakendamisel (kasutades THI jaoks sama numbrit), ning KA poolt kasutatud põhimõtete (nominaalne WACC reaalse reguleeritud varade väärtuse alusel) rakendamisel, annaks vara/investeeringute kapitali eluea jooksul toodetud lubatud tulu arvutus täpselt sama vastuse. Lisasin selle mõtte illustreerimiseks näite, mis on ära toodud lisa B.

Inflatsioon ja selle arvestamine tariifiarvutuses on viimaste kuude jooksul olnud ASTV ja KA vahel toimuva jätkuva arutelu teemaks ning mitmete ASTV küsimustele ei ole seni vastatud. Käesolevale kirjale on lisatud KA-le viimasena saadetud kiri nr 6/1073392-3 kuupäevaga 2. märts 2011.a, millele me ootame vastust 4. aprilliks 2011.a (lisa C).

Kokkuvõtteks soovin öelda, et KA poolt tehtud kommentaarid on segadusttekitavad, kuna nende põhjal on ebaselge, kas kasutatud metoodika eesmärk on kaitsta investeeritud kapitali inflatsiooni eest. Ühe argumendina ütleb KA, et “*THI muutust ei saa aga käsitleda ettevõtja poolse kuluna. KA peab THI võrra iga-aastast varade väärtuse suurendamist vastuolus olevaks ÜVVKS §14 lg 2 toodud põhimõtetega ja hindab seda ebaõiglaseks tarbijate suhtes*”, kuid teisalt väidab, et „*Kui kasutada reguleeritava vara väärtusena Juhendi punktis 5.7 osundatud ettevõtja raamatupidamises kajastatud põhivarade bilansilist jääkmaksumust, nii nagu on seda teinud KA käesoleva kirja punktis 8.2, siis peab WACC olema nominaalne. KA peab õigeks kasutada põhjendatud tulukuse arvutamisel nominaalset WACC-i, sest selles on arvesse võetud investeeringute riskiastet, majandustsükli faase, rahapakkumist, inflatsiooni jms.*”

Seetõttu oleks väga palju abi sellest, kui KA üheselt selgitaks enda poolt kasutatud regulatsioonimetoodikat. Palume KA-l kirjalikult vastata ja selgitada oma seisukohta valitud regulatsioonimudeli osas ning seda, kuidas see inflatsiooni kajastab. Oleme juhtinud Teie tähelepanu mitmete vasturääkivuste Teie metoodika ning rahvusvaheliselt rakendatavate regulatsiooni praktikate vahel. Lisaks, on ka Eesti Riigikontroll leidnud, et Teie regulatiivpraktika soojusvarustuse valdkonnas, mida on kasutatud veemajanduse valdkonna reguleerimise mudelina, on rahvusvaheliselt tunnustatud praktikatega ühildamatu, mitteläbipaistev⁸, ning diskrimineeriv nii ettevõtete kui nende klientide suhtes⁹. Antud situatsioonis on meil alust kahelda KA poolt rakendatud regulatiivse mudeli õigsuses ja põhjendatuses ning käesolevaga oleme sunnitud paluma Teil selgitada Teie regulatiivset mudelit, selle aluseks olevaid allikaid ning selgitada KA poolt hetkel kasutatava regulatsiooni mudeli

---

⁷ Vt Riigikohtu 25.05. 2010 otsust asjas nr 3-4-1-21-09m seoses Tallinn Halduskohtu 11.09.2009.a otsusega kohtuasjas nr 3-05-381, punkte 5 17) ja 18) - <http://www.nc.ee/?id=11&tekst=222525378>.

⁸ Riigikontrolli aruanne „Riigi tegevus soojusvarustuse jätkusuutlikkuse tagamisel“, lk 37, punkt 111; lk 40, punkt 115.

⁹ Riigikontrolli aruanne „Riigi tegevus soojusvarustuse jätkusuutlikkuse tagamisel“, lk 3; lk 40, punkt 116

valikut¹⁰. Selliste selgituste mitte-edastamist ning Teie regulatiivse praktika objektiivsete, tehniliste ja majanduslikult mõistlike aluste tõendamata jätmist võib tõlgendada kui diskretsiooniviga, mis viib Teie otsuse tühistamiseni¹¹. ASTV rõhutab vajadust vältida samade vigade kordamist, mis on juba ohustanud KA poolt teiste reguleeritavate majandusharude jätkusuutlikkust ja arengut.

Käesolevas punktis näitasime selgelt, et ASTV lähenemine reguleeritud varade väärtuse arvutamisele nii algväärtuse kui edasise väärtuse osas, on täielikult kooskõlas parimal praktikal põhinevate põhimõtetega, k.a. Maailepanga põhimõtetega, ning seda saab ja tuleb kasutada ASTV finants- ja majandustulemuste hindamisel alates ettevõtte erastamisest 2001.a. KA poolt WACC-i arvutamiseks väljapakutud meetodika on endiselt ebaselge regulatsiooni seisukohast (millist regulatsioonimeetodikat kasutatakse ja miks?), see ei ole kooskõlas nende organisatsioonidega, keda KA viitab seda kasutatavat – Maailepanga juhend – ning ei võimalda *“investoritele tagada vastuvõetavat tulu investeeritud kapitalilt, st. vähemalt samaväärset tulu, mida nad teeniksid muudelt sama suure riskiastmega investeeringutelt.”*

Ülaltoodu tulemusena ei nõustu me KA väitega nagu ASTV meetod reguleeritud varade väärtuse arvutamiseks ei ole vastavuses parimate regulatsiooni põhimõtetega. See ei pruugi olla kooskõlas KA soovitusliku meetodikaga, kuid see arvestab Maailepanga poolt väljapakutud regulatsiooni põhimõtteid, algset erastamislepingut ja KA enda regulatsiooni eesmärki „tagada investoritele vastuvõetav tulu nende poolt investeeritud kapitalilt ehk vähemalt samaväärne tulu, mida nad saaksid teistelt sama riskiastmega investeeringutelt“. Vastupidine tähendaks paluda investoritel automaatselt kaotada KOGU erastamisel aktsiate eest makstud ülekurs, vaatamata kõikide erastamislepingus sätestatud kvaliteedi ja teenuse standardite saavutamisele. Olen kindel, et ükski professionaalne regulaator, nagu KA, ei rikuks ühepoolset täielikult seadustega kooskõlas olevat lepingut, sundides investoreid kaotama oma raha, ilma et ta oleks koostanud terve erastamislepingu kohta täielikku ja sõltumatute asjatundjate poolt kinnitatud analüüsi.

Kaalutud kapitali keskmine hind

KA põhjendatud tulukuse arvutuse teine komponent on kaalutud kapitali keskmine hind (WACC). Käesolev ASTV vastus WACC-i osas on järgmine. Esmalt kordan ASTV poolt kasutatava käsitlusviisi aluseid WACC-i arvutamisel ning kommenteerin KA kriitikat ASTV käsitlusviisi osas. Põhjendamaks ASTV käsitlusviisi, puudutaksin üksikasjalikumalt Ofwat'i käsitlust, millel põhineb ASTV poolne WACC-i arvutus (vastavalt kohandatud Eesti oludesse). Lõpus esitan arvamuse selles osas, kuidas KA on tuletanud WACC-i näitajaid (nii palju, kui seda on KA poolt esitatud informatsiooni põhjal võimalik teha) ning teen kokkuvõtte olukorrast, kuidas meie seda näeme.

Vastuskirja lehekülgedel 32 ja 33 kirjeldab KA oma seisukohti WACC-i arvutamise kohta. KA väidab, et vee-ettevõtete puhul peab WACC olema nominaalne väärtusega 8,18%. Lehekülje 31 (32) lõpus toob KA ära WACC-i kujunemise alused ning nende all on öeldud „Juhend kaalutud keskmise kapitali hinna (WACC) leidmiseks (2011) sisaldab iga WACC arvutuses kasutatava komponendi (riskivaba 10-a Saksamaa võlakirja tulusus, eesti riigiriski preemia jne) leidmise ja kasutamise üksikasjalikke selgitusi ja põhjendusi.

On tõsi, et kõik need komponendid on ära toodud KA kodulehel, kuid siiski ei selgita KA mingil viisil lähemalt, miks on valitud vastavad määrad ja miks need on kõige asjakohasemad kasutamiseks Eesti

---

¹⁰ Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 8.06.2010.a, kohtuasjas C-58/08, lk-d 51, 53, 68, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62008J0058:ET:HTML>

¹¹ Haldusmenetluse seadus § 4 lg 2.

veemajandussektoris. Erinevalt teistest sektoritest (soojus, elekter, gaas jne) ei ole KA lisanud veesektori regulatsiooni põhimõtet *“tagada investoritele vastuvõetavat tulu investeeritud kapitalilt, st. vähemalt samaväärset tulu, mida nad teeniksid muudelt sama riskiastmega investeringutelt.”* Oma vastuses eeldame siiski, et tegemist on teksti kärpega, kuna oleme kindlad, et KA soovib kohaldada samu peamisi regulatsioonieesmärke nagu teistes majandussektorites. Lisanduvat, kuna KA viitab oma 2. märtsi 2011.a vastuskirjas nende valdkondade regulatsioonile, siis oleks õiglane eeldada samade regulatiivsete eesmärkide kohaldamist ka veevaldkonnas. *Seetõttu on meie vastuskirja eesmärk tõestada, et meie WACC vastab ülaltoodud KA regulatsioonieesmärgile ning samuti viidata KA käsitlusviisi mõningatele vasturääkivustele, mis vajavad üksikasjalikumat analüüsi ja arutelu.*

ASTV käsitlusviis

Esmalt kasutaksin võimalust korrata ASTV poolt esitatud WACC-i arvutuse põhimõtteid. ASTV kasutas oma analüüsis WACC-i arvutustes samu hinnanguid, mida kasutab ka Ofwat, millele kohaldati Eesti riigiriskimäära. Ofwat'i meetodika kasutamise põhjuseks oli see, et tegemist on erastatud kommunaalettevõtete (nagu seda on ASTV) regulaatoriga, kelle poolt kohaldatud regulatsioon on tuntud ühena arenenumatest meetodikatest maailmas.

Suurbritannia veemajandus ja majandusekspertid on esitanud Ofwat'i WACC-i arvutuse komponentidele ja hinnangutele palju väljakutseid. Ofwat annab välja majandusekspertide abiga koostatud esialgsed ettepanekud, saates need valdkonna esindajatele ja teistele ekspertidele kommenteerimiseks, tagamaks oma arvutuste võimaliku üheselt mõistetavuse, st. nende põhivõtete vaidlustamine ja seeläbi paremaks tegemine on teretulnud ning kõikide sidusrühmade sisendeid kaalutakse enne lõppversiooni kinnitamist.

Aitamaks KA-l mõista Ofwat'i WACC-i lisame käesolevale kirjale Ofwat'i poolt avalikkusele ja veemajandusvaldkonnale mõeldud üksikasjaliku analüüsi, konsultatsiooni ja põhjendused¹² (saadaval ka kirjale lisatud CD-lt). Ma vabandan, et need dokumendid on inglise keeles, kuid nad peaks näitama KA-le, kui tõsiselt regulaator seda teemat võtab, ja kuidas kasutatakse läbipaistvaid protsesse ja väliseid nõuandeid kaitsmaks kliente ja veemajandusvaldkonda valede arvutuste eest.

Kasutades neid põhjalikult testitud WACC-i põhimõtteid, on ASTV taganud, et Hinnataotlusega koos esitatud lisamaterjalid on ekspertide poolt läbi töötatud ja kontrollitud.

KA mittenõustumine ASTV lähenemisviisiga

Vastuskirja lk 32 lõpus ütleb KA: „ASTV poolt kasutatud WACC, ei ühti KA poolt kasutatava WACC-iga ja Juhendi põhimõtetega. Kui kasutada reguleeritava vara väärtusena Juhendi punktis 5.7 osundatud ettevõtja raamatupidamises kajastatud põhivarade bilansilist jääkmaksumust, nii nagu on seda teinud KA käesoleva kirja punktis 8.2, siis peab WACC olema nominaalne. ASTV kasutab aga nn. „harilikku“ WACC-i, mille kasutamist KA õigeks ei pea. KA peab õigeks kasutada põhjendatud tulukuse arvutamisel nominaalset WACC-i, sest selles on arvesse võetud investeringute riskiastet, majandustsükli faase, rahapakkumist, inflatsiooni jms.” Avatuse ja professionaalsuse huvides oleks

---

¹² <http://www.ofwat.gov.uk/pricereview/pr09phase3/draftdeterminations>,
<http://www.ofwat.gov.uk/pricereview/pr09phase3/finaldeterminations>

kõigi huvides mõista nende sõnade tähendust. Alljärgnevalt käsitlen KA poolt öeldud löike järjekorras:

- *ASTV poolt kasutatud WACC, ei ühti KA poolt kasutatava WACC-iga ja Juhendi põhimõtetega.* Nagu KA ise ütleb, on need juhendid ja meetodika soovitusliku iseloomuga. Kuigi ASTV poolt kasutatavad WACC-i arvutuse komponendid on täpselt samad kui need, mida KA kasutab, ning ASTV kasutas Ofwat'i meetodikat, mis põhineb samadel regulatsioonipõhimõtetel kui KA. Seetõttu oleks professionaalseks abiks, kui KA ütleks, mis põhjustel ei nõustu ta ASTV WACC-i arvutusega.
- *Kui kasutada reguleeritava vara väärtusena Juhendi punktis 5.7 osundatud ettevõtja raamatupidamises kajastatud põhivarade bilansilist jääkmaksumust, nii nagu on seda teinud KA käesoleva kirja punktis 8.2, siis peab WACC olema nominaalne.* Palun KA-l mõistmise ja professionaalsuse tagamiseks selgitada, mis põhjusel KA nii arvab, ning millist regulatsioonipõhimõtet ta järgib? Oma vastuskirja leheküljel 11 ja Lisas B näitasime selgelt, et varade väärtuse indekseerimine kombineerituna reaalse kapitalikuluga varade eluea jooksul annab sama tulemuse, mis varade mitteindekseerimine kombineeritult nominaalse kapitalikuluga. KA näib kasutavat teisenä mainitud meetodit, kuid oleksin tänulik, kui seda kinnitaksite?
- *ASTV kasutab aga nn. „harilikku“ WACC-i, mille kasutamist KA õigeks ei pea.* ASTV-l on seda väidet üsna raske mõista. Harilik WACC ei arvesta maksude mõju, ning seetõttu ei saa see olla nominaalne või tegelik. Paluksin siinkohal KA-l selgitada, millist osa „harilikust“ WACC-ist KA õigeks ei pea?
- *KA peab õigeks kasutada põhjendatud tulukuse arvutamisel nominaalset WACC-i, sest selles on arvesse võetud investeeringute riskiastet, majandustsükli faase, inflatsiooni jms.* Esmalt soovin rõhutada, et see, et KA on arvutanud nominaalse WACC-i ei tähenda tingimata, et kõigi nende teguritega on arvestatud. Samas, kui KA on läbi viinud niivõrd põhjaliku analüüsi, oleks professionaalseks abiks, kui jagaks selle analüüsi tulemusi Ettevõtte ja teiste veemajandusvaldkonna esindajatega? Seni ei ole KA avaldanud midagi taolisest põhjalikust analüüsist, kuid kui seda on plaanis teha, siis see parandaks tuntavalt suhtlust ja arusaamist kõikide osapoolte vahel. Nagu KA 18. märtsi 2011.a kirjas on öeldud, “Haldusmenetluse seaduse § 5 lg 2 kohaselt tuleb haldusmenetlus läbi viia eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt”.

Eraldi kommentaarid KA WACC-i näitajate kohta

Algselt soovib ASTV ära märkida, et praegune KA poolt arvatud WACC on 8,18%. See number on oma suuruselt väga lähedal KA poolt teostatud WACC-i arvutusele analüüsisimulatsioonis ASTV tulemustest aastatel 2007 ja 2008, mis oli mõlema aasta osas 8,31%. Arvestades ülemaailmse finantskriisi mõju, on ASTV jaoks äärmiselt üllatav ning seetõttu palub ASTV KA-l põhjendada, miks arvab KA, et Eesti investeerimiskeskond on peaaegu täpselt samasugune kui kriisieelsel perioodil?

Riskivaba määr: Kasutan võimalust küsida, miks arvab KA, et nende poolt kasutatud määrad on asjakohased? Esmalt, Saksamaa 10-aastaste võlakirjade tootluse kasutamine; tegelikult on KA kasutanud Saksamaa 10-aastaste võlakirjade keskmist tootlust möödunud viie aasta jooksul. On oluline märkida, et nimetatud andmetes kasutatakse Saksamaa inflatsioonile minevikus antud hinnanguid. Soovin väga mõista, miks on KA arvates Saksamaa 10-aastaste võlakirjade mineviku keskmised sobilikud tulevikuprognoside koostamisel? Teiseks, tekib küsimus, kas KA arvates on

Saksamaa inflatsioon hea võrdlusalus Eesti inflatsioonile? Viimase viie aasta jooksul on Eesti inflatsioon olnud keskmiselt 3% kõrgem kui Saksamaa inflatsioon – oleme KA-le saadetud kirjades mitmel korral antud teemale vastust küsinud (Lisas C on ära toodud meie viimane kiri), kuid ei ole tänaseni saanud “üksikasjalikku selgitust”, miks kasutatud võrdlus määr peaks õige olema.

Beetakordaja. KA arvutus annab beetakordajaks 0,88. KA beetakordaja hinnang põhineb 16 vee-ettevõtte keskmistel beetakordajatel, kapitalistruktuuridel ja maksumääradel. Omandamaks paremat arusaama KA arvutuse loogikast, esitame järgnevalt omapoolsed tähelepanekud ning küsimused.

- Kas KA arvestas enda poolt valitud võrdlusobjektide äri- ja riskierisusi? Kui seda on tehtud, siis palume jagada seda informatsiooni Ettevõtete edaspidise arutelu jätkamiseks WACC-i teemadel. Võrdluses kasutatavate ettevõtete varade beetakordajate kasutamisel on oluline arvestada ka erinevatest regulatiivsetest korraldustest ja teistest ettevõtte-spetsiifilistest teguritest tulenevate erisustega.
- Ebaõige on arvestada valimisse kaasatud ettevõtete omakapitali beetakordajate keskmist, kuna selle tulemus peegeldab erineva finantsrisi profiiliga ettevõtteid. Õige meetodi kohaselt tuleks arvutada kõikidele ettevõtetele nende varade keskmine beetakordaja, leides seeläbi hinnangu ASTV varade beetakordaja osas.
- Kasutades Milleri valemit eeldab KA kindlalt, et ettevõtte võla summa jääb samale tasemele (vääringu mõistes), vastupidiselt võla konstantsele osakaalule. Siiski samastab KA eeldus maksude osas (0%) Milleri valemi laiemalt levinud Modigliani–Miller valemiga.
- Kui KA annaks informatsiooni selle kohta, millist hinnanguperioodi või andmete sagedust kasutati võrdlusobjektide varade beetakordajate hindamisel, näitaks see nende abivalmit ja professionaalset suhtumist?

Omakapitali riskipremia: KA kasutab omakapitali riskipremiana 5%, seda mitmete allikate põhjal, milleks on muuhulgas Euroopa Energiaturu Regulaatorite Nõukogu (CEER) ja regulatsiooni rakendamise näited. Kuigi teiste EL-i regulaatorite näidete kasutamine võib asjakohane olla, kas KA on võtnud hoolikalt arvesse selliseid faktoreid nagu ka periood, mille kestel omakapitali riskipremiat hinnati – küsimus puudutab nii perioodi kestvust, mille jooksul hinnang anti kui ka hinnangu aluseks olevate viimaste andmete ulatust (oleks erakordselt kahju, kui nendes hinnangutes ei sisalduks hiljutist krediidikriisi)? Kas arvestatakse arvutuse statistilist olulisust, kui see on kohaldatav; ning tulemuste vastavust Eesti turuga? Kui vastus neile küsimustele on “jah”, siis soovime läbipaistvuse huvides, et KA jagaks seda informatsiooni nii meie kui ka teiste vee-ettevõtjatega?

Võlakapitali riskipremia: KA arvutab võlapremiaks 1%. KA toetub ASTV võlapremia arvutamisel EL-i energiaregulaatorite poolt arvestatud võlakapitali riskipremia informatsioonile. Kuidas on KA taganud nende hinnangute arvestamisel seda, et kasutatakse võrreldavate ettevõtete võlakapitali preemiat, millele on antud regulaatori poolt eesmärgiks seatud krediidireitingule vastav krediidireiting? Täiendavalt tekib küsimus kuidas on KA taganud, et võrdlusandmete komplektis sisalduvad ASTV-ga sarnased riski eripärad?

Riigiriski preemia. See on seotud investorite poolt nõutava täiendava kompensatsiooniga, et investeerida Eesti varadesse võrrelduna sarnaste varadega võrreldavas riigis.

KA arvestab Eesti riigiriski preemiat kapitali maksustamiseelse kulu kergitamise kaudu. KA hinnang (1,9%) põhineb lühiajalise Euribori ning Talibori kursside vahel, mis peegeldavad erinevusi lühiajalistes kurssides. Ideaalvariandis tuleks riigiriski preemiat arvutades kasutada investeringuga sarnast investeerimishorizonti omavate väärtpaberite vahet. Edasi vaadates, millist viitekursi kasutab KA kaubeldavate Eesti riigi võlakirjade ning lühiajalise Talibori puudumisel? ASTV on arvestanud

Lisa

Eesti riigi krediiriski vahetustehingute (*Credit Default Swap* - CDS) vahesid, näiteks 10-aastane Eesti riigi CDS, mis ületas Saksamaa CDS-i keskmiselt umbes 150 baaspunkti võrra meie taotlusele eelnenud 12 kuu jooksul. Tuleb ära märkida ka seda, et need kursid ei sisalda inflatsiooni erinevuse faktorit.

Kapitalistruktuur. KA kasutab kapitalistruktuuri eeldusena 50%. Kas KA võiks detailselt selgitada miks ta on koheselt kehtestanud ettevõttele kapitalistruktuuri eesmärgi, teadmata midagi ettevõtte finantspositsioonist või selle omanike finantseerimisstrateegiast? Regulaatiivsetel eesmärkidel antud kapitalistruktuuri hinnangud põhinevad tavaliselt *mõttelisel* kapitalistruktuuri tasemel – tasemel, mis vastab eesmärgiks seatud krediidireitingule, mis on tavaliselt investeerimisjärgu krediidireiting. Millist krediidireitingut soovitab KA seada ASTV-le ja kogu ülejäänud veesektorile eesmärgiks?

Inflatsioon: ASTV on kasutanud reaalselt kapitalikulu (inflatsiooni arvestamata) ning KA on kasutanud nominaalset kapitalikulu. Allpool olevas tabelis on kohandatud KA nominaalset kapitalikulu ning kohaldatud seda Eesti ja Saksamaa inflatsiooni suhtes, et näidata reaalselt kapitalikulu kumbagi stsenaariumi puhul.

<u>Kapitalikulu näitajad</u>	ASTV reaalne	KA Saksamaa inflatsioon (keskmine)		KA Eesti inflatsioon (keskmine)	
		reaalne	nominaalne	reaalne	nominaalne
Omakapitali hind					
Riskivaba määr	2,0%	1,9%	3,6%	-0,6%	3,6%
Varade beeta	0,40	0,44	0,44	0,44	0,44
Beetakordaja	0,80	0,88	0,88	0,88	0,88
Omakapitali riskipremia	5,4%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%
Riigiriski preemia	1,5%	1,9%	1,9%	1,9%	1,9%
Omakapitali hind (maksueelne)	7,8%	8,2%	9,9%	5,7%	9,9%
Omakapitali hind (maksujärgne)	7,8%	8,2%	9,9%	5,7%	9,9%
Võlakulu					
Võlakapitali riskipremia	1,6%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Võlakulu (maksueelne)	5,1%	4,8%	6,5%	2,3%	6,5%
Võlakulu (maksujärgne)	5,1%	4,8%	6,5%	2,3%	6,5%
Muud näitajad					
Kapitalistruktuur	50,0%	50,0%	50,0%	50,0%	50,0%
Maksud	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Inflatsioon		1,6%		4,2%	
Maksueelne WACC	6,5%	6,5%	8,2%	4,0%	8,2%
Harilik WACC	6,5%	6,5%	8,2%	4,0%	8,2%
Maksujärgne WACC	6,5%	6,5%	8,2%	4,0%	8,2%

Märkus - keskmine on viimase viie aasta keskmine

Lisa

Ülaltoodud tabel näitab, kui oluline on tagada, et riskivaba määr sisaldaks inflatsiooni õiget kohaldamist. Eeltoodud näitest nähtub, et kohaldades KA nominaalset WACC-i Saksamaa inflatsiooni suhtes on reaalne WACC (arvestamata inflatsiooni) sama, mida kasutab ASTV reaalse WACC-i (arvestamata inflatsiooni) arvutamisel. Samas kui KA nominaalset WACC-i kohaldada Eesti inflatsiooniga, siis on reaalne WACC (arvestamata inflatsiooni) 2,5% madalam, kui kahe ülejäänud arvutuse puhul.

Oleme läbi viinud täiendavaid analüüse tõmbamaks sellele probleemile täiendavat tähelepanu. Allpoololev tabel kasutab KA meetodikat ning sisendit arvutamaks ning võrdlemaks lubatud “reaalset” WACC-i Saksamaa ja Eesti puhul. Siin eeldame õiglaselt, et kõik ärispetsiifilised faktorid on samad, seega peaks ainult riigiriski preemia erinema. Saksamaal, mis on AAA-reitinguga riik ning ühtlasi ka tugevaim majandus Euroopas, on riigiriski preemia 0%.

<u>Kapitalikulu näitajad</u>	KA Saksamaa inflatsioon (keskmine)		KA Eesti inflatsioon (keskmine)	
	reaalne	nominaalne	reaalne	nominaalne
Omakapitali hind				
Riskivaba määr	1,9%	3,6%	-0,6%	3,6%
Varade beeta	0,44	0,44	0,44	0,44
Beetakordaja	0,88	0,88	0,88	0,88
Omakapitali riskipreemia	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%
Riigiriski preemia	1,9%	1,9%	1,9%	1,9%
Omakapitali hind (maksueelne)	8,2%	9,9%	5,7%	9,9%
Omakapitali hind (maksujärgne)	8,2%	9,9%	5,7%	9,9%
Võlakulu				
Võlakapitali riskipreemia	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Võlakulu (maksueelne)	4,8%	6,5%	2,3%	6,5%
Võlakulu (maksujärgne)	4,8%	6,5%	2,3%	6,5%
Muud näitajad				
Kapitalistruktuur	50,0%	50,0%	50,0%	50,0%
Maksud	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Inflatsioon	1,6%		4,2%	
Maksueelne WACC	6,5%	8,2%	4,0%	8,2%
Harilik WACC	6,5%	8,2%	4,0%	8,2%
Maksujärgne WACC	6,5%	8,2%	4,0%	8,2%

Arvutused ülaltoodud tabelites on täielikult kooskõlas kõikide parimatel praktikatel põhinevate regulatsioonidega, mille puhul on tegemist õpikunäidetega, kuidas arvutada “reaalset” WACC-i “nominaalse” WACC-i põhjal ning mida toetab hulk akadeemilist ja ärialast kirjandust ja praktikaid.

Nendest tabelitest on selgelt näha, et “reaalne” lubatud WACC Saksamaa vee-ettevõtjale on suurem kui lubatud sarnasele ettevõtjale Eestis, 4.6% võrreldes 4%-iga, mille tõttu võib eeldada, et Eesti varadesse investeerimine on vähem riskantne kui sarnastesse varadesse Saksamaal. Kui kõik teised tegurid on võrdsed, võib eeldada, et reaalse WACC-i erinevus võrdub riigiriski preemiaga.

Antud teemat toetab ka võrdlus Ofwat’i poolt 2009.a välja antud Hindade kehtestamise dokumendis lubatud (PR09) „reaalse“ WACC-iga, milles Ofwat lubas vee- ja kanalisatsiooniettevõtete „reaalseks“

WACC-iks 4.5% (vt tabel 46 lk 128 Ofwat'i dokumendis – Tulevased veevarustus- ja kanalisatsiooniteenuse hinnad 2010-15, Lõplik kehtestamine) ning mis on samuti kõrgem kui KA poolt lubatav WACC, kuid samas vägagi kooskõlas ülaltoodud tabelis toodud Saksamaa näites lubatud „reaalse“ WACC-iga. Võimalik, et KA on arvesse võtnud ka teisi tegureid, kuid seni ei ole valdkonna esindajatega vastavat informatsiooni jagatud või seda avaldatud. Ka Hollandi elektri põhivõrgu teenust reguleeriv organisatsioon Energiekamer lubas 13. septembril 2010.a oma hindade kehtestamisel maksueelseks „reaalseks“ WACC-iks 5.3% (arvestamata inflatsiooni 1,5% – 1,6%)¹³. Ka see on kooskõlas Ofwat'i käsitlusega ning meie ülaltoodud arvutusega Saksa ettevõtte osas, kuid see on kõrgem kui KA poolt lubatud „reaalne“ WACC.

Sellest tulenevalt usume, et KA peaks üle vaatama mõned omapoolses WACC-i arvutuses kasutatud sisendid. Lisaks sooviksime teada kas KA oleks nõus oma WACC-i arvutuse esitama sõltumatutele rahvusvahelistele asjatundjatele kinnitamiseks? Leiame, et see oleks kõikide sidusgruppide huvides, kuna mida kindlam on KA poolt kasutatav WACC-i arvutus, seda enam toob see kasu tänastele ja tulevastele klientidele.

Soovime osundada, et eelnevate näidete lihtsustamiseks oleme kasutanud 0-protsendilist maksumäära ehkki Eestis maksustatakse dividendid tulumaksuga. Sellest tulenevalt oli ASTV poolt esitatud Hinnataotluses rõhutatud, et kasutasime maksujärgset WACC-i ning lubatud tulu arvestusse oli kaasatud maksukomponent. KA ei ole tabelis 12 toodud WACC-i arvutuses arvestanud dividendide tulumaksu mõju, samas pole KA ka kommenteerinud, mis põhjusel KA ei arvesta ASTV arvutuses kasutatud tulumaksu komponenti. Varasemalt on KA leidnud, et ta ei usu, et maksukompensatsioon peaks olema lubatud (ei kuluna lubatud tulude arvutuses ega ka korrigeerimisena WACC-i kaudu). KA seisukoht on selline, kuna KA usub, et dividendimakse on vabatahtlik ning sellisena on iga-aastane väljamakse aktsionäridele nende investeeritud kapitalilt justkui ettevõtte vaba valik. Refereeritud Maailmapanga soovitude peatükis 9 on selgelt osundatud, et 'kui kasutatakse maksujärgset tulukuse määra, siis tuleb lubatavatesse kuludesse lülitada tulumaks, mida ettevõtte eeldatavalt peab tasuma'.

Enne tulukuse määra arvutamist peame me teadma kas kasutada maksueelset või maksujärgset tulukust. Ettevõtte nõutavate tulude kindlakstegemiseks on arvutuste tegemisel oluline järjepidevus. Kui kasutada maksustamisjärgset tulukuse määra, peavad ettevõtte poolt eeldatavalt tehtavad maksed olema lülitatud osana kuludest, mida ettevõttel on lubatud tagasi teenida. Selline meetodika on kooskõlas ASTV poolt kasutatud lähenemisega, mida on kirjeldatud Hinnataotlusega koos saadetud lisades. 2. märtsil 2011.a saatis ASTV KA-le kirja, milles soovis just selles küsimuses selgust saada, kuid tänaseni ei ole vastust saadetud. Koopia sellest kirjast on lisatud lisana C.

Kokkuvõte

Ülaltoodust on näha, et WACC-i arvutuses on mitmeid aspekte, mille osas ASTV sooviks enam läbipaistvust KA-lt seoses valitud käsitluse ja tehtud eeldustega. Lisaks leiame, et ASTV on mitmete valdkondade puhul KA poolt vastavas osas tehtud eeldused (millised on läbipaistvad) seadnud kahtluse alla. Regulatsiooni hea tava on iteratiivne protsess ning kõik regulaatorid peaksid tervitama esitatud väljakutseid, kuna pikas perspektiivis toob see kaasa jätkusuutlike hüvesid nii vastavale sektorile kui ka klientidele. Lisaks on KA meetodika soovituslik ning mitte kohustuslik. Juhul kui see

---

¹³ Bijlage bij het besluit van 13 september 2010 met kenmerk 103339_1/136.BT831, otsuse punkt 101, lk 25.

nii on, siis Ettevõtte eeldab, et KA astub dialoogi Ettevõttega ja veetööstusega eespool ning meie varasema kirjavahetuses tõstatatud küsimuste osas.

Kogu tänaseni avaldatud informatsiooni põhjal koostatud ülaltoodud analüüs näitab selgelt, et KA WACC-i arvutus ei toeta üht KA peamist regulatsiooni eesmärki “tagada investoritele vastuvõetav tulu nende poolt investeeritud kapitalilt ehk vähemalt samaväärne tulu, mida nad saaksid teistelt sama riskiastmega investeringutelt”. Selle tulemusena ei nõustu me KA väitega, et ASTV WACC-i arvutuse komponent, mida on kasutatud tariifiarvutuses, ei ole põhjendatud. See on arvatud viisil, mis erineb KA soovituslikust meetodikast, kuid nagu oleme terve käesoleva dokumendi ulatuses tõestanud täidab ASTV WACC KA peamist eesmärki tagada investoritele vastuvõetav tulu nende poolt investeeritud kapitalilt, ning Ofwat’i regulatsiooniprotsessi jooksul on väärtusi sõltumatute asjatundjate poolt testitud ning kontrollitud.

4) KA seisukoht: Veeteenuse hind ei ole kujundatud vastavuses ÜVVKS §14 lg 4 ning ASTV ei ole viinud rakendatavat hinda kooskõlla võrdse kohtlemise nõuetega tulenevalt ÜVVKS §16 lg 11 ehk ei ole kahandatud 31.10.2010 kehtinud hinnavaht füüsiliste ja juriidiliste isikute vahel;

ASTV ei ole kavatsenud suurendada hinnavaht füüsiliste ja juriidiliste isikute vahel. KA poolt tehtud arvutus tuleneb ennekõike asjaolust, et ASTV konverteeris hinnataotlust esitades ASTV poolt taotletud hinnatõusu järgsed tariifid eurodesse ja seejärel ümardas neid tariife allapoole. Kuna KA ei kinnitanud tariife selliselt, et ASTV oleks saanud 1. jaanuarist 2011 rakendada Teenuslepingus kokkulepitud tariifide tõusu, siis konverteeris ASTV 2010. aastal kehtinud nii füüsiliste kui juriidiliste isikute tariifid alates 1. jaanuarist 2011 eurole ülemineku tõttu eurodesse ning ümardas nad mõlemad seejärel allapoole. Vastavalt eri allikatel ja ajahetkedel arvatud tariife arvestades on KA-le jäänud ekslik mulje ASTV kavatsusest era- ja juriidiliste isikute tariifide erinevust suurendada.

Seaduses on sätestatud tariifide ühtlustamise tempo, kuid ei ole määratud täpsemat meetodit, kuidas tariifide ühtlustamine peaks toimuma. Seetõttu on ASTV nii 09.11.2010 esitatud hinnataotluses kui seda täpsustavates kirjades palunud KA-lt juhtnööri, kuidas KA soovib tariife ühtlustada (st. kas tõsta tuleks ainult füüsiliste isikute tariife, külmutades juriidiliste isikute tariifid või tuleks juriidiliste isikute tariife langetada tõstes samal ajal ka füüsiliste isikute tariife, vms). ASTV kordab käesolevaga juba 09.11.2010 esitatud palvet, et KA juhendaks vee-ettevõtet antud küsimuses, mille seadusandja on jätnud täpsustamata. Meie arvates on lubatud tulude alusel tariife arvutades tegemist rakendusliku tehnilise küsimusega, mis ei saa olla aluseks Hinnataotluse mittekõlastamiseks.

5) KA seisukoht: Taotletud on veeteenuse hindade kõskõlastamist ka aastateks 2012 kuni 2015 igaaastase ettemääratud hinnatõusuga, mis ei ole vastavuses ÜVVKS-iga.

Soovime rõhutada, et ASTV taotles KA-lt muuta tariife alates 2011. aastast 3,5% võrra ja tariifide muutmise põhimõtete kõskõlastamist järgnevateks aastateks. ASTV kinnitab oma teadlikkust ja valmidust järgida ÜVVKS-i sätet, mis kohustab vee-ettevõtet KA-d teavitama, kui ilmnevad asjaolud, mis võivad mõjutada kehtivat vee-teenuste hinda enam kui 5% võrra. Siiski ei keela ÜVVKS tariifide muutmise pikemaajaliste põhimõtete kõskõlastamist.

Soovime osundada, et KA poolt valitud 12-kuuline hinnaregulatsiooni periood, mis ei põhine ühelgi ÜVVKS-i sätel, on erakordne praktika regulaatori poolt, mida valdkonda reguleeriv õigusakt kuidagi ei toeta. Lisaks ASTV-le teada olevale heale Euroopas rakendatavale tavale, mille kohaselt regulatsiooniperioodi pikkus on kõige tavapärasemalt 3-5 aastat, on regulatsiooniperioodi pikkuse osas

antud soovitusi ka KA poolt osundatud Maailmapanga erastatud ettevõtete hinnakontrolli juhistes¹⁴, millises on rõhutatud, et hinnakontrolli perioodi pikkust kasutatakse efektiivsuse motivaatorina. Maailmapanga poolt toodud näidetes on hinnakontrolli perioodi pikkusteks märgitud 5 ja 10 aastat, viimase puhul küll 5. aasta järgse vaheülevaatusega.

Õiguslik olukord

Antud juhul vabandame vajaduse eest osundada, miks peaksite meie hinnataotluse läbivaatamisel arvesse võtma teatud EL õiguse põhimõtteid selleks, et vältida erastamistingimuste ÜHEPOOLSET muutmist. Kõik EL lepingud (algsed lepingud, EL leping ja EL toimimise leping) on riikide vahel allkirjastatud lepingud, st tegemist on rahvusvaheliste riikidevaheliste kokkulepetega (konventsioonidega). Eesti Vabariigi põhiseaduse § 3 sätestab selgelt, et rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtted ja normid on Eesti õigussüsteemi lahutamatu osa. Seetõttu, asetsevad EL toimimise lepingus sätestatud põhivabadused kõrgemal kui Eesti õigusaktide põhimõtted või sätted. Seni, kuni EL toimimise lepinguga vastuolus olev Eesti õigusakti säte muudetakse, tuleb seda tõlgendada viisil, mis oleks kooskõlas EL toimimise lepinguga, antud juhul EL toimimise lepingu artiklitega 49 ja 63. Ei oleks alust eeldada EL liikmesriigi poolt siseriiklike õigusaktide kohaldamist viisil, mis on vastuolus EL õiguse aluspõhimõtetega, kuna see ilmestab EL õiguse ja selle põhivabaduste alustalade täielikku eiramist.

Samuti soovime vastu vaielda Teie tõlgendusele KA veemajanduse hinnakujunduse meetodikale omistatava siduvuse osas. Vastavalt Teie 02.03.2011.a edastatud selgitusele, olete arvamusel, et KA-le veeteenuse hinnakujunduse ühtsete põhimõtete kehtestamise õiguse võimaldamisel oli seadusandja eesmärk ühtlustada regulatsiooni praktikat ning et „*Seeläbi tagatakse erinevate regulaatorite alla kuuluvate vee-ettevõtjate klientide ühetaoline kohtlemine*“. Siiski, lubage osundada, et ÜVVKS §14 lg 9 sätestab selgelt, et: „Veeteenuse hinna arvutamise soovituslikud põhimõtted koostab ja avalikustab oma veebilehel Konkurentsiamet.“ (meie allajoonimine). Kui seadusandja oleks soovinud teha nimetatud hinnakujunduse põhimõtteid kohustuslikuks kõigile vee-ettevõtjatele, siis oleks ta kasutanud väljendit „veeteenuse hinna arvutamise kohustuslikud põhimõtted“ või „kohustuslikult rakendamisele kuuluvad põhimõtted“ või muul viisil välistanud nende põhimõtete soovituslikkuse. Sõna „soovituslik“ tähendab, et põhimõtted on vaid juhend, millest võiks lähtuda hinnataotluste koostamisel ettevõtteid, kes ei oma kogemust selliste hinnataotluste koostamisel. Veelgi enam, kooskõlastusmenetlus, mis on ette nähtud hinnataotluste menetlemiseks, tähendab ning nõuab, et hinnataotlusi kontrollitaks esitatud kujul. Selmet olete haldusmenetluses kohaldanud (liiga) suurt diskretsiooniõigust ning sundinud meid taasesitamata osa juba 09.11.2010.a Teile esitatud informatsioonist formaadis, mida Teie nõuate ning keeldusite alustamast menetlust seni, kuni me ei olnud Teie vastavat teabepäringut täitnud. Te väitsite, et nõuate Teie poolt väljastatud tabelite täitmist sellepärast, et vastasel juhul ei ole Te võimelised meie hinnataotlusest aru saama ega seda menetlema. Teie poolt nõutud vormis informatsiooni korduvisitamise järel eirasite täielikult meie algset hinnataotlust ja sellega koos täiendavalt esitatud materjale, sh rahvusvaheliste ekspertide poolt kinnitatud blokkudelit. Kui seadus ütleb, et miski on soovituslik, siis ei saa seda *de facto* käsitleda kohustuslikuna.

Veelgi enam, kuigi ÜVVKS ei kätke endas küll vastavat kohustust, on Teil Haldusmenetluse seadustiku kohaselt olemas diskretsioon kaasata haldusmenetluses eksperte. Kuigi selgus, et Teie seisukoht erines kardinaalselt taotleja seisukohast ning kuigi menetlesite esmakordselt ühe erastatud

---

¹⁴ Green, Richard, Pardina, Martin Rodrigues (1999). Resetting Price Controls for Privatized Utilities. A Manual for Regulators. Washington, D.C.: The Word Bank

vee-ettevõtte taotlust ning kuigi tegemist oli esimese vee-ettevõtja poolse taotlusega üldse pärast ÜVVKS-i muudatuste jõustumist, otsustasite meie Hinnataotluse hindamisel mitte kaasata ühtegi eksperti.

ASTV erastamisleping ja Teenusleping

ASTV on erastatud ettevõtte, mis erastati Eesti Vabariigi enda poolt seatud tingimustel. Erastamislepingu ja Teenuslepingu kehtivus on 20 aastat ning nende eesmärgiks on tagada, et omanikud saaksid teenida tulu investeeritud kapitalilt lepingu kehtivuse perioodi jooksul. Seetõttu, enne mis tahes otsuse või kommentaaride tegemist on äärmiselt oluline ja oleks ka professionaalne, et KA, tuginedes erastamislepingule, koostaks detailse ülevaate ja analüüsi alates erastamisest Teenuslepingu alusel teenitud tuludest. Sellise ülevaate ja analüüsi tegemata jätmise viiks lepingutingimuste ühepoolse põhjendamatu rikkumiseni ajal, mil leping on 10 aastat kehtinud ning lepingu lõppemiseni on samuti veel 10 aastat aega. Saatsime oma Hinnataotluse lisana ka detailse sõltumatute asjatundjate poolt tõendatud finantsmudeli ja –aruande, mis demonstreerisid, et investori poolt teenitud tulud on vastavuses rahvusvaheliselt tunnustatud normidega. KA ei ole oma vastuses esitanud ühtegi tõendit vastupidise kinnitamiseks peale selle, et olete öelnud, et ei nõustu erastamislepingu ühegi tingimusega (teenusetasemetega, tootmisega ja tariifimehhanismidega). Pidamaks professionaalset dialoogi partneriga, kes on omalt poolt alati täitnud kõiki erastamislepingu tingimusi, palub Ettevõtte KA-l esitada detailne analüüs, mis põhjustel KA eirab erastamislepingu tingimusi. Lisaks palub Ettevõtte selgitada, miks KA leiab, et investor ei tohiks teenida õiglast tulu investeeritud kapitalilt vastutasuks alates 2001. aastast teenuse osas tehtud märkimisväärsete parenduste eest.

Kokkuvõttes oleme arvamisel, et ASTV poolt esitatud Hinnataotlus on kooskõlas parima rahvusvaheliselt tunnustatud regulatsioonitavaga ja ei ole vastuolus ÜVVKS-iga.

Arvestades ASTV poolt 09.11.2010 esitatud Hinnataotluses, selle esitamisele järgnevate kuude jooksul KA-le antud selgitustes, meie 29.03.2011.a kirjas ja selle kõigis lisades väljendatud seisukohti, **palume Teilt Tallinna ja Saue Linnas teenuste hindade kooskõlastamist järgides ASTV ja Tallinna Linna vahel sõlmitud Teenuslepingu põhimõtteid.**

Lisad:

- A. 23.11.2000.a toimunud aktsiate müügi ja märkimise korraldamise ja läbiviimise komisjoni koosoleku protokoll;
- B. Stiliseeritud näide illustreerimaks lubatud tulude määratlemiseks kasutatava kahe meetodi sarnasusi;
- C. ASTV poolt 2. märtsil 2011.a KA-le saadetud kiri nr 6/1073392-3;
- D. CD-l kirjale lisatud Ofwat'i materjalid.